

Bevoegdheidenschema geneeskundige hulpverlening en infectieziektebestrijding

versie oktober 2018

geneeskundige hulpverlening algemeen

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
<u>1. primaire respons, hulpverlening</u>			over continuïteit van deze vitale dienstverlening in het geval van faillissement van een zorgaanbieder, zie Kamerstukken II 2009/10, 32 620, nr. 10; vgl. rol overheid bij faillissementen in de sectoren elektriciteit, gas en telecom, zie de betreffende schema's (aantekeningen aan het eind van elk schema)
1a. eigen maatregelen	1a. door getroffen organisaties	1a. bijzondere wetgeving, zoals art. 3 Arbeidsomstandighedenwet	
1b. hulpverlening/ ambulancezorg	1b. regionale Ambulancevoorziening: ambulanceteam, mobiele medische teams (MMT); ziekenhuizen	1b. art.4 Tijdelijke wet ambulancezorg	
<u>2. operationele leiding over de geneeskundige hulpverlening</u>	2. directeur publieke gezondheid	2. art. 32 Wvr	2. operationele leiding wordt uitgeoefend onder verantwoordelijkheid van de burgemeester en binnen de door hem gestelde grenzen. Operationele leiding houdt in dat een hiërarchie ontstaat, die er normaal niet is. Operationele leiding over de geneeskundige hulpverlening valt onder de algehele operationele leiding ex art. 39 lid 3 Wvr. In de praktijk neemt de DPG zitting in het beleidsteam en neemt de algemeen commandant geneeskundige zorg de operationele leiding op zich. Formeel is hier

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
			sprake van ontstentenis. De aard van de bevoegdheid leent zich niet tot delegatie of mandatering.
3. geneeskundige bijstand			
zie schema rampenbestrijding algemeen, onder bedreiging openbare veiligheid algemeen, 5. bijstand			
4. bevelen aan zorgaanbieder			
	4a. voorzitter veiligheidsregio	4a. art. 34 lid 2 Wvr	
	4b. al of niet op verzoek voorzitter veiligheidsregio, in niet-acute situaties (al dan niet op advies IGJ) minister van VWS en in dringende omstandigheden de IGJ-inspecteur	4b. art. 34 lid 3 Wvr, art. 7, 8 Kwaliteitswet zorginstellingen	
	4c.1. burgemeester, voorzitter veiligheidsregio (opperbevel)	4c.1. art. 5, 6 Wvr	4c.1. voor het opperbevel, zie het schema rampenbestrijding algemeen. De bevoegdheid volgens art. 6 Wvr om aanwijzingen te geven aan ambulancevervoerders is overbodig, aangezien dit reeds mogelijk is op grond van het opperbevel. Bovendien is de verwijzing naar openbare orde in art. 6 niet correct
	4c.2. directeur publieke gezondheid (operationele leiding witte kolom)	4c.2. zie onder 2	

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
<p>5. aanwijzen en optreden rijksheren, vertegenwoordiging minister in regionaal beleidsteam; uitoefenen van noodbevoegdheden namens de minister voor optreden door rijksheren jegens geneeskundigen, zie hierna onder 3</p>	<p>5a. aanwijzing: regering, bij amvb: de regionale geneeskundige inspecteurs van de volksgezondheid</p>	<p>5. art. 16 Prijzennoodwet (o.a. voor Vorderingswet), Aanwijzingsbesluit economische noodwetgeving (Stb. 1991, 447)</p>	<p>5. rijksheren zijn vertegenwoordigers van de minister in de regio. Aanwijzing vindt plaats in de preparatiefase. Het Aanwijzingsbesluit economische noodwetgeving is niet actueel (ook niet na gedeeltelijke modernisering in 2010, Stb. 2010, 729), zie het rapport: Van rampenbestrijding naar crisisbeheersing, de betekenis van rijksheren voor de veiligheidsregio, provincie Noord-Holland, 2011</p>

geneeskundigen

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
<p>1. informatie</p>	<p>1. bevoegd gezag: directeur-generaal voor de volksgezondheid, of voor toepassing van art. 5 Noodwet geneeskundigen de regionale geneeskundige inspecteurs van het staatstoezicht op de volksgezondheid en de regionale inspecteurs voor de geneesmiddelen van het staatstoezicht op de volksgezondheid</p>	<p>1. art. 30 Noodwet geneeskundigen, art. 1 lid 1 onder b, art. 5 lid 1, art. 6 Noodwet geneeskundigen, Uitvoeringsbesluit art. 5 eerste lid Noodwet geneeskundigen</p>	

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
<u>2. maatregelen</u>			
2a. uitbreiding definitie geneeskundigen, niet ingeschreven geneeskundigen	2a. minister van VWS, bij regeling; bij wet	2a. art. 2 en 2a Noodwet geneeskundigen	
2b. vergunningstelsel t.a.v. uitoefening praktijk, beëindigen en aangaan dienstbetrekkingen	2b. bevoegd gezag genoemd onder 1, krachtens regeling van minister van VWS	2b. art. 8-12 idem*	
2c. arbeidsplicht	2c. bevoegd gezag genoemd onder 1	2c. art. 13 idem*, uitzonderingen: art. 14 idem* en Vrijstellingsbesluit Noodwet geneeskundigen (Stb. 1983, 569)	
2d. opheffing wettelijke belemmeringen inzake het tegengaan van gevaar, schade, hinder en inzake arbeidsduur, veiligheid en hygiëne bij de arbeid	2d. minister van VWS, bij regeling of beschikking	2d. art. 21 Noodwet geneeskundigen*	
<u>3. aanwijzing en optreden rijksheren,</u> vertegenwoordiging minister in regionaal beleidsteam; uitoefenen van noodbevoegdheden namens de minister			3. rijksheren zijn vertegenwoordigers van de minister in de regio. Aanwijzing vindt plaats in de preparatiefase. Art. 7 Noodwet geneeskundigen bevat nog het verouderde isolatiecriterium i.t.t. het gemoderniseerde art. 16 Prijzenoodwet. Het Besluit ex art. 7 Noodwet geneeskundigen is verouderd voor wat betreft de provincie Flevoland. Bovendien is de aanwijzing in het algemeen verouderd: de taak in kwestie zal niet door de commissaris maar door IGJ worden uitgevoerd
	3a. voor toepassing van art. 8* en 9* Noodwet geneeskundigen:	3a. art. 7 Noodwet geneeskundigen en Besluit ex art. 7 Noodwet geneeskundigen (Stb. 1981, 403)	

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
	3a.1. aanwijzing: regering, bij amvb: de commissaris van de Koning is daartoe aangewezen		
	3a.2. optreden: isolatiecriterium		
	3b. voor toepassing Vorderingswet: zie hiervoor onder geneeskundige hulpverlening algemeen		
4 .vorderingen algemeen, zie schema schaarste algemeen			

infectieziektebestrijding

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
			<p>de dagelijkse afhandeling van relatief veel voorkomende infectieziekten moet worden onderscheiden van de situatie waarin sprake is van ernstige infectieziekten die een bestuurlijke interventie vereisen</p> <p>infectieziekten zijn ingedeeld in vier groepen: A, B1, B2 en C, met afnemende graad van gevaar (art. 1 onder e, f, g en h Wpg)</p> <p>over de taak- en bevoegdheidsverdeling tussen de minister van VWS en de staatssecretaris van LNV inzake de aanpak van zoönosen, zie Kamerstukken I 2010/11, 28 286, E,</p>

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
			Kamerstukken I 2011/12, 28 286, F, Kamerstukken I 2011/12, 28 286, G
1. informatie			
1a.1. melding aan GGD (in een aantal gevallen)			
	1a.1a. arts	1a.1a. art. 21-24 Wet publieke gezondheid (Wpg); zie verder het betreffende draaiboek van de landelijke coördinatie infectieziektenbestrijding (LCI), onderdeel van het centrum infectieziektenbestrijding (CIb/RIVM)	1a.1a-b. zie Kamerstukken II 2007/08, 31 316, nr. 3, p. 11-12
	1a.1b. hoofd laboratorium	1a.1b. art. 25 Wpg	
	1a.1c. hoofd van de instelling	1a.1c. art. 26 Wpg	
1b.1. melding aan verkeersleiding van haven en loods, of aan luchtverkeersleiding	1b.1-2. gezagvoerder schip of luchtvaartuig, dat een internationale reis maakt	1b.1. art. 50, 51 Wpg	
1b.2. verschaffen van gegevens van passagiers aan burgemeester of voorzitter veiligheidsregio		1b.2. art. 53 lid 3 onder b Wpg	
1b.3. doormelding aan minister van IenW, samenwerkingsverband registerloodsen, exploitant burgerhaven of exploitant burgerluchthaven;	1b.3. verkeersleiding, luchtverkeersleiding; exploitant burgerhaven of exploitant burgerluchthaven; GGD	1b.3. art. 50 Wpg	1b.3. hoewel in de daaropvolgende artikelen de voorzitter veiligheidsregio geacht wordt zo nodig maatregelen te treffen, wordt hij niet in art. 50 genoemd

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
doormelding aan GGD; doormelding aan burgemeester; doormelding aan RIVM			
1c. melding aan de Wereld Gezondheidsorganisatie (<i>World Health Organization – WHO</i>)	1c-d. minister van VWS	1c. art. 6, 7, 8 International health regulations 2005	
1d. melding aan het Europees centrum voor ziektepreventie en -bestrijding (<i>European Centre for Disease Prevention and Control – ECDC</i>), Europese Commissie en lidstaten	1d. minister van VWS (RIVM), via <i>Early Warning and Response System (EWRS)</i>	1d. hoofdstuk IV Besluit nr. 1082/2013/EG (Pb. 2013 L 293/1), nr. 2000/57/EG, Pb. 2000 L 21/32, zoals gewijzigd bij Pb. 2008, L 117/40 en Pb. 2009, L 181/57, jo. Verordening (EG) nr. 851/2004 tot oprichting van een Europees Centrum voor ziektepreventie en =bestrijding, Pb. 2004, L 142/1	1d. art. 168 EU-Werkingsverdrag (voorheen art. 129 EG Verdrag) vormt de basis voor deze rol van de Unie zie ook onder 10
<u>2. maatregelen decentraal algemeen</u>			2. naast deze bevoegdheden beschikt de burgemeester (en voorzitter veiligheidsregio) over zijn generieke bevoegdheden ter handhaving van de openbare orde en veiligheid (zie schema rampenbestrijding algemeen en schema openbare orde; over de relatie tussen beide soorten bevoegdheden zie Kamerstukken II 2007/08, 31 316, nr. 3, p. 23-24)
2a. isolatie in ziekenhuis, onderzoek	2a. burgemeester (bij infectieziekte groep B1) of voorzitter veiligheidsregio (bij infectieziekte groep A)	2a. art. 30-34 Wpg	2a-b. <u>isolatie</u> heeft betrekking op mensen waarbij besmetting is vastgesteld of wordt vermoed, terwijl <u>quarantaine</u> betrekking heeft op mensen die mogelijk besmet zijn vanwege contact met een besmet of vermoedelijk besmet persoon
2b. quarantaine vanwege	2b. voorzitter veiligheidsregio	2b. art. 35, 36 Wpg	

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
tegengaan verspreiding infectieziekte groep A			
2c. verbod op verrichten beroeps- of bedrijfsmatige werkzaamheden	2c-f. burgemeester of voorzitter veiligheidsregio	2c. art. 38 Wpg	
2d. voorschriften van technisch-hygiënische aard		2d-h. art. 47 Wpg	
2e. gebouwen, vervoermiddelen, goederen ontsmetten, met inbegrip van vernietigen van vectoren			<p>2e. onder goederen vallen niet: dieren, vervoermiddelen en lijken (art. 1 onder u Wpg). De Gezondheids- en welzijnswet voor dieren is ook van toepassing op dierziekten die een gevaar kunnen opleveren voor de gezondheid van de mens (zoönosen)</p> <p>bij samenloop van ontsmettingsmaatregelen voor gebouwen en vervoermiddelen i.v.m. zoönosen krachtens infectieziektenwetgeving en dierziektewetgeving, dient de bestrijding primair op grond van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren plaats te vinden (Kamerstukken II 2007/08, 31 316, nr. 3, p. 21)</p>
2f. gebouwen, terreinen: sluiten			
2g. verbod gebruiken of betreden van vervoermiddelen			
2h. waren vernietigen			
2i. maatregelen voor besmette lijken	2i. burgemeester	2i. art. 22a Wet op de lijkbezorging	2i. zie Kamerstukken II 2007/08, 31 316, nr. 3, p. 20, 57
2j. operationele leiding, zie onder geneeskundige hulpverlening algemeen			

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
2k. geneeskundige bijstand, zie schema rampenbestrijding algemeen, onder bedreiging openbare veiligheid algemeen, 5. bijstand, en zie hierna onder 10			
<u>3. maatregelen decentraal, vervoermiddelen bij internationaal verkeer</u> (schip, luchtvaartuig)			3. vergelijk art. 14 Verdrag inzake de internationale burgerluchtvaart, Chicago 1944
3a. eigen maatregelen, voorkomen besmetting anderen	3a. gezagvoerder schip of luchtvaartuig	3a. art. 53 lid 3 onder a Wpg	
3b. maatregelen decentrale overheid	3b. burgemeester of voorzitter veiligheidsregio (bij infectieziekte groep A)		
3b.1. maatregelen voor toelating tot of onttrekking aan het vrije verkeer		3b.1. art. 53 lid 1 en 2 Wpg	3b.1. hiermee wordt bedoeld of de passagiers of goederen van boord mogen en of anderen aan boord mogen (Kamerstukken II 2007/08, 31 316, nr. 3, p. 37)
3b.2. aanwijzingen aan exploitant burgerhaven of burgerexploitant deel militaire luchthaven (burgermedegebruik), vervoerexploitant		3b.2. art. 54, 55 Wpg	3b.2. het betreft het geven van voorlichting, het treffen van technisch-hygiënische maatregelen, meewerken aan onderzoek van reizigers naar de aanwezigheid van infectieziekten, controle op aanwezigheid van besmetting, sluiten gebouw of terrein, ontsmetting
<u>4. maatregelen centraal algemeen</u>			
4a. maatregelen centraal bij decentrale bestrijding: opdrachten/aanwijzingen aan burgemeester	4a. minister van VWS	4a. art. 10, 9, 7 lid 3 (inzake art. 22a Wet op de lijkbezorging) Wpg, zie ook onder 5b	

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
4a.1. indeplaatsstelling jegens burgemeester	4a.1. minister van VWS	4a.1. art. 124b gemeentewet jo. art. 6 lid 3, 10, 9 en 7 lid 3 Wpg	<p>4a.1. indeplaatsstelling: <i>Wanneer de burgemeester de krachtens de Wpg gevorderde beslissing niet of niet naar behoren neemt of de bij/krachtens deze wet gevorderde handeling niet of niet naar behoren verricht, of anderszins een bij/krachtens deze wet gevorderd resultaat niet, niet tijdig of niet naar behoren tot stand brengt, kan de minister namens de burgemeester hierin voorzien ten laste van de gemeente.</i></p> <p>de minister informeert GS van tevoren over het voornemen om over te gaan op indeplaatsstelling (art. 124b lid 2 gemeentewet). Er is geen spoedvoorziening. Dit lijkt een omissie, aangezien de uitoefening van de bevoegdheid tot indeplaatsstelling wel een spoedvoorziening bevat. In spoedeisende gevallen zou die ook moeten gelden ten aanzien van de informatieplicht jegens GS (achteraf in plaats van vooraf)</p>
4b. centrale bestrijding, opdrachten aan burgemeester en voorzitter veiligheidsregio	4b. minister van VWS	4b. art. 7 lid 1 en 2 Wpg	<p>4b. minister van VWS geeft leiding aan de bestrijding van een (dreigende) infectieziekte behorend tot groep A. De voorzitter veiligheidsregio draagt zorg voor de bestrijding van een (dreigende) epidemie van een infectieziekte behorend tot groep A. De burgemeester geeft leiding aan de bestrijding van een epidemie van een infectieziekte behorend tot groep B1, B2 of C, tenzij hij minister van VWS heeft verzocht leiding te geven aan de bestrijding van een infectieziekte behorend tot groep B1 en B2 (art. 7 Wpg). Een infectieziekte niet behorend tot groep A, B1,</p>

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
			B2, of C kan worden aangemerkt als behorend tot groep A, B1 of B2 (art. 20 lid 1 Wpg, vergelijk de Regeling Mexicaanse griep, Stcrt. 2009, 82). Infectieziekten behorend tot een groep kunnen worden opgeschaald (art. 20 lid 2 Wpg)
4c. bestrijding van invasieve exotische (muggen)vectoren, maatregelen ter preventie van de vestiging van de vectoren	4c. minister VWS	4c. art. 6a jo. 47a Wpg	4c. De minister is bij uitsluitel bevoegd. De NVWA voert uit.
4d.toepassing biocide in verband met de bestrijding van vectoren (insect, ander dier, plant of substantie dat/die drager is van een ziekte): vrijstelling verlenen met het oog op gebruik van een verboden biocide, bedoeld in art. 42, 43 en 43a Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden vanwege een onvoorzien, niet op andere wijze te bestrijden gevaar	4d. minister van lenW in overeenstemming met minister van LNV	4d. art. 65 jo. art. 1 Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden	4d. art. 38 en 65 Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden zijn de opvolger van art. 16a Bestrijdingsmiddelenwet, verder gewijzigd bij Stb. 2011, 235 vergelijk schema dierziekten en plantenziekten, onder plantenziekten, 6, en schema drinkwater, levensmiddelen, diervoeders en biologische agentia, onder voedselveiligheid: levensmiddelen, 3g
4e. maatregelen bij Europese buiten- en binnengrenzen: weigeren toegang in het geval van gevaar voor de volksgezondheid, zie schema buitenlandse zaken en vreemdelingen onder vreemdelingen (zie ook onder 3 en 5)			
<u>5. maatregelen centrale overheid, vervoermiddelen bij internationaal verkeer</u>			5. indien verdergaande maatregelen zijn vereist, zoals een vervoersverbod of aanwijzingen aan de havenautoriteiten over het

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
(schip, luchtvaartuig)			gebruik van de haven en de toegang tot en het verlaten van de haven, dient de daartoe bestemde noodwetgeving te worden toegepast (zoals de Vervoersnoodwet en de Havennoodwet; Kamerstukken II 2007/08, 31 316, nr. 3, p. 21)
5a. bepalen (lucht)haven van aankomst en loodsdienstverlening schip	5a. minister van IenW, na overleg met minister van VWS	5a. art. 52 Wpg	
5b. opdracht aan burgemeester tot toepassing art. 51, 54 en 55 Wpg	5b. minister van VWS	5b. art. 7 lid 3 Wpg	
6. centralisatie: bevelen van hogerhand aan zorgaanbieder, zie onder geneeskundige hulpverlening algemeen			
7. vaccinatie			
7a. verdeling schaarse vaccins en therapeutische farmaproducten ten behoeve van de bestrijding van ziekten uit groep A, stellen van prioriteiten	7a. minister van VWS, in overeenstemming met minister van JenV, bij regeling	7a. art. 11 Wpg	
7b. vaccinatie, zie toelichting			7b. Nederland kent geen vaccinatieplicht, met uitzondering van vaccinatie van militairen. Vaccinatie van kinderen tegen wil ouders: kindbeschermingsmaatregel of toepassing art. 7:447 en art. 7:450 lid 2 Burgerlijk Wetboek
8. aanwijzing en optreden rijksheren, zie hiervoor onder geneeskundige hulpverlening algemeen, 5, en onder			

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
geneeskundigen, 3			
9. vorderingen algemeen , zie schema schaarste algemeen			
10. maatregelen op Europees en mondiaal niveau: expertise, bijstand en coördinatie			10. art. 168 EU-Werkingsverdrag vormt de basis voor deze rol van de Unie
	10a. expertise: <i>European Centre for Disease Prevention and Control</i> (ECDC)	10a. zie onder 1d	
	10b. bijstand: <i>EU Emergency Response Coordination Centre</i> (ERCC)	10b. art. 11 lid 4 Besluit nr. 1082/2013/EG (Pb. 2013 L 293/1)	10b. zie schema rampenbestrijding algemeen, onder bedreiging openbare veiligheid algemeen, 5e
	10c. coördinatie van maatregelen en crisiscommunicatie: <i>EU lidstaten/Health Security Committee</i> (HSC)	10c. art. 11 lid 1 en 2 jo. art. 17 lid 2 onder c Besluit nr. 1082/2013/EG (Pb. 2013 L 293/1)	10c. behoudens spoed zal een lidstaat geen maatregelen nemen dan na overleg met lidstaten en de commissie (art. 11 lid 2 Besluit nr. 1082/2013/EG (Pb. 2013 L 293/1))
	10d. <i>VN World Health Organization</i> (WHO)	10d. International health regulations 2005, in het bijzonder: art. 10–13, 15–18, 48– 49, 53	10d. het betreft risicobeoordeling, vaststelling noodsituatie, informatie, aanbevelingen en assistentie. De aanbevelingen zijn zwaarwegend, maar niet dwingend (zie Kamerstukken II 2007/08, 31 316, nr. 3, p. 4-5)

BES-eilanden (Bonaire, Sint Eustatius en Saba)

Voor de BES-eilanden geldt specifieke wetgeving. Ter vergelijking zij hier vermeld:
- Wet publieke gezondheid BES.

*) Inwerkingstelling bij Koninklijk Besluit, hetzij separaat, hetzij nadat de beperkte of algemene noodtoestand is afgekondigd (Coördinatiewet uitzonderingstoestanden), tenzij urgentie onverwijld inwerkingstelling noodzakelijk maakt (dan: op grond van ongeschreven recht).
Art. 50 Noodwet geneeskundigen is abusievelijk niet aangepast bij wijziging van deze wet in 1997, zodat de noodbepalingen zowel in werking moeten treden (art. 50) als in werking moeten worden gesteld (art. 3).

NB Voor art. 32 Wet medisch-wetenschappelijk onderzoek met mensen, zie schema Defensie.

Colofon

Samenstelling

drs. Merijn ten Dam, IFV (auteur)
dr. mr. Ernst Brainich (auteur)

Oorspronkelijke uitgave

Crisis en recht - Schema's bevoegdheden en verplichtingen tijdens crises
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 2008

Vormgeving

Instituut Fysieke Veiligheid (IFV)

www.kennisdocumenten.nl

Deze uitgave is te downloaden op www.kennisdocumenten.nl
Voor vragen over de inhoud van dit document kunt u terecht bij
Infopunt Veiligheid, onderdeel van het IFV.
Op www.infopuntveiligheid.nl kunt u direct uw vragen stellen.

4e druk, oktober 2018

© Instituut Fysieke Veiligheid / provincie Noord-Holland

Alle rechten voorbehouden. Vermenigvuldigen van informatie uit deze publicatie is toegestaan, mits deze uitgave als bron wordt vermeld.
Ondanks de aan de samenstelling van de tekst bestede zorg kan de samensteller geen aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade,
die zou kunnen voortvloeien uit enige fout of onzorgvuldigheid, die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

Instituut Fysieke Veiligheid
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
T 026 355 24 00
www.ifv.nl

Instituut Fysieke Veiligheid

Het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV) draagt bij aan een veilige samenleving door het versterken van de veiligheidsregio's en hun partners bij het professionaliseren van hun taken. Wij ontwikkelen en delen relevante kennis, wij hebben expertise voor het verwerven en beheren van gemeenschappelijk materieel en wij adviseren de betrokken besturen.

Ons motto hierbij is: signaleren en verbinden.

Instituut Fysieke Veiligheid
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
026 355 24 00
www.ifv.nl

